

ארון-הברית ו'סיפורי-הבדים'...

טבעות. להודיע שהם ארבע טבעות זהב שהזכיר כמשפט הלשון.

ויש מחכמי דורינו שהבין זה ואמר כי הבדים היו מושמים בארון בטבעות שהיו על הפעמונים [=כלומר, רגלי הארון]. וכאשר יצטרכו לשאת את הארון יסרו מהטבעות השפלות וישמו בטבעות העליונות.

[כאן רמז אב"ע לפתרון שאלת 'ושמו בדיו']

... והנה הד' הטבעות השפלים היו ליופי ותפארת כמשפט הארונים:

אב"ע חולק על רש"י בשתיים:

- א. שפעמותיו – הן 'רגליים' לארון
- ב. שמונה טבעות היו 4 למעלה ו-4 למטה.

רמב"ן מתייחס לפירוש רש"י:

...כך פירש רש"י, ויפה פירש אבל לא ידעתי למה אמר שבזויות העליונות סמוך לכפרת היו הטבעות?!! שהכובד היה יתר מאד, ועוד כי דרך הכבוד הוא שיהיה הארון נשא וגבוה למעלה על כתפות הכהנים:

אבל אם כדבריו [=של אב"ע] שהפעם 'רגל', יצוה הכתוב שיהיו הטבעות בזויות התחתונות אשר הארון יושב בהן, ...

טבעות ב'זויות העליונות' – רש"י

שאלות:

1. מדוע לא הסתפק בתרגומו? והאריך במיקום הטבעות ובטעם מדוע נקבעו על רוחבו של ארון? שכ"ז איננו שייך לכאורה לד"ה פעמותיו!

ביקורת האבן עזרא:

פעמותיו - חפשי בכל המקרא ולא מצאתי פעם שהוא זזית רק מל" רגל. רגלי עני פעמי דלים. וישם לדרך פעמיו. מה יפו פעמך ורבים ככה.

ע"כ הוצרכתי לפרש כי רגלים היו לארון. כי דרך בזיון הוא שישב הארון בארץ. ועוד מה טעם לומר ושתי טבעות זהב בתוספת הו"ו! ואילו היו [=אותם] הראשונות היה כתוב שתי

ספר שמות פרק כה

(י) וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים וְחֲצֵי אַרְבּוֹ וְאִמָּה וְחֲצֵי רֶחֱבּוֹ וְאִמָּה וְחֲצֵי קִמְתּוֹ: (יא) וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבֵּית! וּמְחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָר זָהָב סָבִיב: (יב) וַיִּצְקֶתָ לוֹ אַרְבַּע טַבַּעַת זָהָב וְנִתְּתָה עַל אַרְבַּע פְּעֻמָּתָיו וְשָׂתִי טַבַּעַת עַל צִלְעוֹ הָאֶחָת וְשָׂתִי טַבַּעַת עַל צִלְעוֹ הַשְּׁנִיָּת: (יג) וְעָשִׂיתָ בְּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב: (יד) וְהִבַּאתָ אֶת הַבָּדִים בְּטַבַּעַת עַל צִלְעַת הָאָרוֹן לְשֵׂאת אֶת הָאָרוֹן בָּהֶם:

רש"י

פעמותיו – כתר גומו זזיתיה. ובזויות העליונות סמוך לכפרת היו נתונים שתיים מכאן ושתיים מכאן לרמזו של ארון והבדים נתונים בהם

וארכו של ארון מפסיק בין הבדים אמתים וחזי בין כל לבד שיהיו שני ב"א הנושאים את הארון מהלכין ביניהם וכן מפורש במנחות בפ' שתי הלחם:

ושתי טבעות על כלעו האחת – הן הן הד' טבעות שבתחלת המקרא ופירש לך היכן היו והו"ו זו יתירה היא ופתרונו כמו שתי טבעות ויש לך ליסבה כן ושתי מן הטבעות האלו על כלעו האחת:

ונגזז עמו מטה אהרן והצנצנת ושמן המשחה וכל אלו לא חזרו בבית שני .

ספר דברי הימים ב פרק לה

וַיַּעַשׂ יֵשׁוּעַ יֵאֱשָׁיָהוּ בִירוּשָׁלַם פֶּסַח לַיְדוּד ... (ג) וַיֹּאמֶר לְלוֹיִם הַמְּבֹנִיִם לְכָל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים לַיְדוּד תִּנְנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבַיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵינִן לָכֶם מִשָּׂא בְּפִתְף עֵתָה עֲבְדוּ אֶת יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם וְאֵת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

• הישנם השלכות-הלכתיות לכל אריכות התיאור-ההיסטורי הלזה בספר הלכתי ?
• ומה גם שהרמב"ם מכניס עצמו להכרעה בדבר השנוי במחלוקת, בשאלה ארכיאולוגית שאינה אקטואלית! [אם גלה לבבל' או 'במקומו נגנז'.

• ודוחק לומר שהרמב"ם נזקק לפסיקה זו בכדי לנמק את "קדושת-הבית" בזמן הזה, למרות "העדר-הארון" ?
• כי הרמב"ם עצמו מנמק מדוע "קידשה לשעתה וקידשה לע"ל מסיבה אחרת:

רמב"ם יד החזקה - הלכות בית הבחירה פרק ו
... לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אע"פ ששוממין בקדושתן הן עומדים ...

ומאחר שקביעת הטבעות ב'עליונות' הוא בשביל כתפי הנושאים אותו, המהלכים בינות לבדים, לכן נקראים 'פעמותיו', ע"ש פעמי הכהנים...

[ולכן בדי השולחן והמזבח נקבעו על 'פאותיו' או 'צלעותיו' ולא 'פעמותיו', כי אותם נשאו בעגלות ולא ב'כתף']

מדוע אין רש"י מתייחס כלל לשאלה כה בולטת של 'ושמו בדיו'?
ת. 'לא יסודו כמנו' ולא 'מהן'! ... [וזה"ב]

סיפור גניזת הארון תחת 'כיפת הסלע'

רמב"ם יד החזקה - הלכות בית הבחירה פרק ד
אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעליה היה הארון מונח ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות.

ויאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה שנאמר ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים ליי' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את יי' אלהיכם וגו'

[לדעתו 'פעמותיו' הכוונה לתחתית הארון – ללא רגליים] וזה באמת כך הוא, שבזווית התחתונות היו הטבעות, והארון נשא למעלה...

2. מנין לרש"י ש'פעמותיו' [זיוויתיה] הן העליונות? שאינו 'רגליים' [כאב"ע] וגם אינו 'תחתית' [כרמב"ן] ...
3. מה יענה רש"י לטיעונו הצודקים של הרמב"ן?

והביאור בזה:

רש"י סבור שאם ישאו את הארון כשכל גובהו מעל כתפי הלוויים [כטענת הרמב"ן], עלול הוא לאבד את שיווי המשקל ולנסות לפנים או לאחור...

והעיקר:
מאחר ונצטוו 'בכתף ישאו' ולא ביד! אם יהיו הבדים בזוויות התחתונות, יצטרכו להרימו ביד – ומשם לכתפיהם..

לכן פירש שהיו 'בזוויות העליונות' של הארון [בגובה 10 טפחים] – והלוויים כרעו על ברכיהם, עד שהגיעו כתפיהם מתחת לבדים – וכך התרוממו 'בכתף ישאו'!

וכבודו של הארון הוא שרק הכרובים ייראו מעל כתפיהם וכובדו של הארון מאוזן ביניהם

אלא שהוצרך להדגיש:
שבעת שבנה החדר התת-קרקעי
יידע תכליתו
על מנת שיכוון בעת הבנין
לקדשו בקדושת הבית
כלומר, לארון היו
שני מקומות אלטרנטיביים:

- הגלוי: על גבי אבן השתיה
- והנסתר: במטמוניות עמוקות
מתחת לקדש הקדשים

ולכן אמר "תנו את ארון הקדש בבית" ...
ולא אמר "הוציאו" ...

ובזה מתורץ לא רק
שבבית שני לא חסר ענין הארון
[אלא שלא היה בגילוי]

אלא גם חידוש
בנצחיותו של בית ראשון הנמשכת
עד היום הזה!
[ע"ד תחיית המתים מ"עצם הלו"ז]

ע"י החורבן

מתגלים "מטמוניות-עמוקות" שבנשמה

והשאלה הגדולה:

תלמוד בבלי מסכת יומא דף כא/ב
אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון
למקדש שני ואלו הן ארון וכפורת וכרובים
אש ושכינה ורוח הקודש ואורים ותומים ...
□ האם אין לבית שני דין "היכל" - בלי
הארון?

וההסבר הוא:

גניזת הארון
איננה 'ברירת מחדל' בדיעבד
כדי להצילו
שהרי גניזתו על ידי יאשיהו
היתה בטרם באו האוייבים

המקלט התת-קרקעי
נבנה מראש כחלק מקדש הקדשים

וכמ"ש הרמב"ם:

"ובעת שבנה שלמה את הבית וידע
שסופו ליחרב"

אין כוונתו שבנה זאת
על פי ה"מידע" שלו
וודאי שהיה זה על פי הוראת השם

• ועוד: לפי"ז העיקר [שנמצא שם עד
היום הזה] חסר מן הספר - והטפל
[שגנזו יאשיהו המלך- וכל האריכות]
דווקא כן כתוב?
• האם יתכן ששלמה בנה חלל תת-
קרקעי זה על דעת עצמו? הרי 'הכל מיד
ה' עלי השכיל'! ...

והביאור בזה:

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א
(ו) ועושין במקדש כלים [המבוארים
בפרקים ב' וג'] מזבח לעולה ולשאר
הקרבנות וכבש שעולים בו למזבח
ומקומו לפני האולם משוך לדרום וכיור
וכנו .. ומזבח לקטורת ומנורה ושולחן
ושלשתן בתוך הקדש לפני קדש
הקדשים:

- והכלי הכי חשוב 'הארון'- אין מזכירו כלל?
- מפרט "מקום הארון" בפרק העוסק בהיכל!

לדעת הרמב"ם - הארון איננו "כלי" במקדש
אלא חלק אינטגרלי מקדש-הקדשים